

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

T A R T A L O M :

Az 1896. évi ezredéves országos kiállítás. *Az ezredéves kiállítás rendező bizottsága.* — Kasok és kaptárok gyűjteménye az országos ezredéves kiállításon. *Az erdélyrészi méhészegyletnek ezredéves orsz. kiállítás rendező bizottsága.* — Egyesületi élet: Választmányi ülés. — A méhek életéből. *Bálint Sándor dr.* — A kis és nagy keretekről. *Nagy Iván.* — A mehlakokról. *Csiki János.* — Méztár lent! *Simonescu Péter.* — A kaptárak szellőztetéséről. *Danis János.* — A sejtközfal legegyszerűbb előállításmódja. *Dr. Ribáry F.* — Lisztet a méheknek. *Jeney Márton.* — A méhesből. *Wider József.* — Vegyesek. — Szerkesztő postája.

E folyóiratot az egylet rendes és körí tagjai a tagsági díjért kapják. Rendes tag évenként 2 frtot (4 korona), körí tag 1 frtot (2 korona) fizet.

KOLOZSVÁR, 1895.

AZ EGYLET TULAJDONA

GÁMÁN J. ÖRÖK. KÖNYVNYOMDÁJA.

CZAKÓ SÁNDOR

ASZTALOS és MÉHÉSZ

NAGY-KÁTÁN,

készít **mindenféle és fajta kaptárt**, bárminő beosztásut és keretüt, árkülönség nélkül, festve és összes kellékeivel (az ablakok üvegelve).

Árak műhelyemben értendők. Csomagolást és vasutrra szállítást olcsón számítom.

Szállítási díjat vevő fizeti. Választ igénylő levélhez bélyeget kérek.

Rendelést magyarul, az összeg felét előlegül (10 frton alóli összegnél az egész összeget) előre beküldeni mielőbb kérem, hogy a kellő időre elkészíthessem.

Előleg nélkül nem küldök. Szilárd, finom s pontos munkáért kezeskedek.

Utolsó posta s vasuti állomást tudatni kérem.

Árak krajczárookban:

Anyatenyészítő kaptár kettős falu 1-es 200 kr., 2-ös 360 kr., 3-as 500 kr., 4-es 630 kr., 5-ös 750 kr., 6-os 860 kr. Nagy törzseknek: 1-es 450 kr., 2-ös 860 kr., 3-as 1240 kr., 4-es 1620 kr., 5-ös 2020 kr., 6-os 2400 kr. Burkoltak 10 $\frac{1}{2}$ -kal olcsóbbak. Átmeneti kaptár szalmakásra 150 kr. Figyelő kaptár 300 kr. Anyabölcső védő 2 kr. Anyakalit 40 kr. Anyavár 80 kr. Anyásító rakasz 100 kr. Boxis szegező 40 kr. Keretszegező 60 kr. és 100 kr., bárminő kerethez állítható 300 kr. Boxishoz való lécz készen 100 drbhoz 200 kr. Kerethez való lécz 100 drbhoz készen 250 kr. és 350 kr. Boxishoz való üvegtáblák 100 drb 300 kr. Ragasztó-papír 100 drb 20 kr. Etetőteknő (spekulatív) 3 kr. Etetőkeret 20 kr. és 60 kr. Etetőedény bádogból s fából 30 kr. Ziebolczfélé üvegakmrával 35 kr. Gummikesztyű párja 150 kr. Hannemann-féle rács □ m. 8 drból 200 és 300 kr. Herefogó 80 kr. Herekizáró 20 kr. Keretfogó 20 kr. és 60 kr. Kerettágító 15 kr. Keretszeg 1000 drb 20 kr. Méhbesöprő 100 kr. Méhészsapka lószőr v. sodronyból 60 kr. Mézedény bádogból 5 kilóra 40 kr. 10 kl. 70 kr. 20 kl. 120 kr. 25 kl. 150 kr. Mézpergető 2 félkeretre 500 kr. 4 félkeretre 600 kr. Neizerkeretre 800 kr. Egész keretre 1000 kr. Műlép drbja félkeretbe 8 kr., kilója (28 lap) 25 kr. Műlépragasztó deszka 20 kr. Műlépsajtó nyomásra félkeretü 1000 kr., sajtó hozzá 800 kr. Rajfecskeendő 100 kr. Rajfogó s szállító is 150 kr. Röplyukrekesz bárminő 2 kr. Sejtkezdőléc 5 kr. Smokerfűstölő 150 kr. Kábitóvászon 10 népre 6 kr. Távszeg 1000 drb 25 kr. Távszegmérték 20 kr. Távkapocsmérték 20 kr. Vágánytisztító 15 kr. Viasz-, mész- és borsajtó is, hengeralak 800 kr. Sodronyszövet □ m. 150 kr. Röpdeszka csuklós pánttal 10 kr. Keretléczaágó fiók 50 kr. Kerettartó fenéke! 150 kr. Köpükés 70 kr. Sejtkefűstölő 50 kr. Szemm- és orrvédő sodronyból 30 kr. Sejtkupoló kefe szögös 15 kr. Mézszűrő szita selyem 60 kr. Negyedkerethez való lécz 100 drbhoz való 180 kr. Kettő megy ilyen félkeretbe lépesmész termelésre, nyolczadkerethez való lécz 100 drbhoz 160 kr., négy fér ilyen félkeretbe stb. Teloépített félkeretek dolgozósejtü fehérek (szűz) darabja 25 kr. Rakaptárak készletben (3 fiókrácsesal, tető és alj) 360 kr. stb. stb. — Mézpergető fogaskerek hajtással 300 krral drágább.

Végül megjegyzem, hogy tárgyaim minden kiállításon a **legnagyobb kitüntetésben** részesültek.

Méhészeti eszközök
 egyedüli nagy raktára
KISS ERNŐ vaskereskedésében,
 Kolozsvárt, főtér 22. sz.

„Hungaria“ Budapesti részvénytársaság

Mütrágyagyári termékei

kizárólagos nagy raktára.

A nmltsg. miniszterium elrendelte az állami birtokokon e mü-
 trágya kizárólagos használatát.

Megrendeléseket postafordultával postai utánvét mellett küld.

Árjegyzék ingyen.

4—12

Hirdetmény.

1 drb országos egyleti kaptár 30 kerettel, Hannemann-
féle rácsesal, üvegablakkal, kibélelt kettős falak-
kal, kétszer mázolvva	4 frt 50 kr.
1 drb Neiszer-féle 4-es kaptár 4 család méh számára,
üvegablakkal, kibélelt kettős falakkal (zsalumódra)
s kétszer mázolvva	14 frt — kr.
1 drb fejlődőkaptár, szalmaköpi alá, 8 országos keret-
tel és üvegablakkal	1 frt 50 kr.
1 drb Szénásy-féle etetőszekrény fehér bádogból, üveg-
tetővel, az eddig létező etető- és itató-készülékek
közt a legpraktikusabb- s legjobbnak elismert
(5 darab megrendelésnél bérmentve küldetik.)	1 frt — kr.
1 drb Szénásy-féle etető-készülék szalmaköpi alá, fiókos
dobozzal igen czélszerű
(2 darab képez egy postacsomagot.)	1 frt — kr.
1 kg. műlép, amerikai hengeren készült	2 frt 20 kr.
3 kg. műlép <i>bérmentve</i> szállítva, csomagolással együtt	7 frt 75 kr.
100 drb műlépkapecs, Binder-féle, a műlépeknek a ke-
retekhez való megerősítésére	— frt 30 kr.
5 kg. keretléc 6 mm. vastag, 25 mm. széles, tetszés
szerinti hosszúságban, postán <i>bérmentve</i>	1 frt 50 kr.
100 kg. ugyanaz, vasuton bérmentetlen szállítva	21 frt 80 kr.

Továbbá élő méhek és mindennemű méhészeti eszközök kaphatók

Szénásy Ferencz és Társa

kereskedelmi méhészetiében

V e s z p r é m b e n .

Kerestetik megvételre a „Méhészeti Közlöny“ 1886, 1887, 1888, 1889. és 1890. évfolyama. Az, a ki meg akarja szerezni, minden évfolyamért 3 frtot ígér, de egyes számokat is megvásárol 15 krjával. Értesítést elfogad a „Méhészeti Közlöny“ kiadóhivatala, Kolozsvár, óvár, bástya-utca 9. sz.

Leszállított áron kaphatók a következő könyvek :

Méhészeti Kalauz, írta *Zágoni Albu József*, ára 25 kr.

A méz apológiája, írta *Kaltenegger Leonidás*, fordította *Prónay Albert*, ára 50 kr.

E könyvek megrendelhetők *Wieder József* m. e. főttkárnál Kolozsvárt, (hosszu-utca 22. sz.), ki az árak beküldése után díjmentesen küldi el.

Kandis cukor-szörp, a tavaszi etetésre, 70 százalék cukortartalommal. Ára kilónként 30 kr. Öt kilós megrendelést elfogad a »M. K.« kiadóhivatala, Kolozsvárt.

Apró hirdetések.

E rovatban a méhészegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr.

VÁSÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet *Lerner Vilmos*, Gyöngyösön. Minta küldendő.

Tiszta viaszot nagy és kis mennyiségben vásárol *Gergely Ferencz* kereskedése Kolozsvár, főtér.

ELAD.

Szabó Imre Budapesten, mozdony-utca 14. szám elad 40 kilogr tiszta méhviaszt.

A kolozsvári határon, az ugynevezett „Hegyes domb“-on egy mintegy 4 holdnyi terjedelmű, jó karban levő birtok jutányos áron eladó. Bővebb felvilágosítást ad lapunk kiadóhivatala.

Szabó László Vésztőn, Békésmegye 45 kgr. pergetett mézet, a 50 kr.

Mézeczetet a méhész-egylet gyárából, *Hirschfeld Sándor* kereskedése, Kolozsvár, főtér.

Barabás Sándor Brassóban 18 méhcsaládot *Bodor-féle* kettős falu kaptárban.

100 darab új egyes *Dzierzon*-kaptárt, darbját 3 frtjával, *Ködmön Gábor* tanító, Karczagon.

Kis János „Népszerű méhészkönyv“ cz. munkájából néhány példány eladó. — Ára postai küldéssel 30 kr. Megrendelést elfogad az erdélyrészi méhészegylet főttkára, Kolozsvárt, hosszu-utca 22. sz.

50 kilogramm pergetett mézet a 50 kr. *Hirsch Jakabné*, Maros-Bogát.

Szontagh Elek Krakkón, u. p. M. Igen, 30 darab méhcsaládót és 54 darab jól készült mű-kaptárt. Ugy a kaptárak, mint a méhcsaládok egyenként is eladók.

ALKALMAZÁS.

Egy méhész, a ki egy kaptáros, mint a káros méhészkedésben jártas, kaptár- és műlép-gyártásban gyakorlattal bír, alkalmazást keres. Czim: *Bágyi Miklós*, B. Hunyád.

Méhésznek ajánlkozik *Fülep Miklós*, Radnótfája u. p. Sz. Régen. (Erdély.)

Kerestetik a *Méhészeti Közlöny* 1892. évi 14-ik és következő számai cserébe 1893 évi jan.—aug. számokért. *Bartha Endre* földbirtokos, Tisza-Keresztur, u. p. Tisza-Ujlak.

— *Tégla kaptár.* A »D. B. Fr.« ajánlja azoknak, a kik olcsón, mondhatni ingyen akarnak »mű«-kaptárhoz jutni. A kaptárnak való agyagot bőven kell vegyíteni szalmatőrekkkel és nem kell kiégetni. Miután a kaptár megépült, a belső felületet marhaszőrrel vegyített agyaggal simítjuk le és az oldalokra kerettartó léczeket szögzünk. Az üveg elmaradhat, hanem azt és az ajtót egy darab pontosan beillesztett deszka helyettesíti. Azt természetesen nem írja a »B. Fr.«, hogy miként teletnek ebben az olcsó kaptárban a méhek?

— *Helyösmeret az anyaméhnél.* Egy fiatal anyaméh — írja az »Ö. U. B. Ztg.« — az átvizsgálás alkalmával kivett keretről elröpült. A következő nap tartott vizsgálat alkalmával, a méhésznagy meglepetésére, a kaptárban találta a szökevényt.

— *Hogyan lehet a méheket tisztulásra ösztönözni?* Ha a kaptárt setét, fűtött szobába helyezzük, a méhek kijönnek és a kaptár külső falain ürülnek. Ha a szobát kihűlni hagyjuk, reggelre ismét visszahúzódnak a méhek. (Schl. Bztg.)

— *Szőlőszeti és Borászati Lap.* Szerkeszti Maurer János. Kiadóhivatal Kassa. Előfizetési ár egész évre 4 frt. Jelenleg a 16-ik évfolyamban van. — A legkitünőbbben és leggyakorlatibban irányban szerkesztett szaklap. Ez az egy lap az, mely tárgyilagosan van szerkesztve, mellélczéloknak nincs szolgálatában; melegen ajánljuk olvasóink pártfogásába. Szőlőbirtokosaink kérjenek mutatványszámot.

A szerkesztő postája.

D. N. ur Jászberény. A rendeletet ismét közöltük, kívánságára megküldtük ezt a számot. — *K. J.* ur M.-Valkó. Kívánsága szerint beigtattuk, a lap ez idei számait elküldtük. — *L. A.* ur Mosnicza. Egy kaptár ára 2 frt. Megrendelhető egyletünk főtitkára *Wieder* Józsefnél Kolozsvárt. — „*Elpárolgás vagy újabb feldolgozás által lesz a nektár mézzé?*“ Új érveknek készségesen helyet adunk, de azt nem lehet felállítani a S. elmélete ellen, hogy a szerint melegebb vidéken sűrűbbnek kell lenni a méznek, mint a hidegebben, mert a méh, mikor a méz a megfelelő sűrűséget elérte, befödi. Avvagy szólhat-e az, a S. elmélete ellen, hogy a mérésnél mutatkozó differenzia abból áll elő, mit a méhek éjjel megesznek? hiszen a mérés este a bevonulás után és reggel a kiröpülés előtt történik, tehát a mit a méhek megettek, még a kaptárban van, csak a nincs benn, a mi kipárolgott. — *V. J.* ur Nagysomkut. Az elismerésért köszönet. A lapot küldjük. — *R. J.* ur Verespatak. Huszonöt drb kaptárt megrendeltük. — *B. M.* ur B.-Hunyad. A kishirdetés díjmentesen ment.

Méhészeti eszközök
egyedüli nagy raktára
KISS ERNŐ vaskereskedésében,
Kolozsvárt, főtér 22. sz.

„Hungaria“ Budapesti részvénytársaság
Mütrágyagyári termékei
kizárólagos nagy raktára.

A nmltsg. miniszterium elrendelte az állami birtokokon e mütrágya kizárólagos használatát.

Megrendeléseket postafordultával postai utánvét mellett küld.

Árjegyzék ingyen.

3—12

Apró hirdetések.

E rovatban a méhészegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr.

VÁSÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet Lerner Vilmos, Gyöngyösön. Minta küldendő.

Tiszta viaszot nagy és kis mennyiségben vásárol *Gergely* Ferencz kereskedése Kolozsvár, főtér.

ELAD.

Szabó Imre Budapesten, mozdony-utca 14. szám elad 40 kilogr. tiszta méhviaszt.

A kolozsvári határon, az ugynevezett „Hegyes domb“-on egy mintegy 4 holdnyi terjedelmű, jó karban levő birtok jutányos áron eladó. Bővebb felvilágosítást ad lapunk kiadóhivatala.

Szabó László Vésztőn, Békésmegye 45 kgr. pergetett mézet, a 50 kr.

Mézcetet a méhész-egylet gyará-

ból, *Hirschfeld* Sándor kereskedése, Kolozsvár, főtér.

Szontagh Elek Krakkón, u. p. M-Igen, 30 darab méhcsaládöt és 54 darab jól készült mü-kaptárt. Ugy a kaptarak, mint a méhcsaládok egyenként is eladók.

ALKALMAZÁS.

Egy méhész, a ki ugy a kaptáros-, mint a káros méhészkedésben jártas, kaptár- és mülép-gyártásban gyakorlattal bír, alkalmazást keres. Czim: *Bágyi Miklós, B.-Hunyad.*

Méhésznek ajánkozik *Fülep Miklós, Radnótfája* u. p. Sz.-Régen. (Erdély.)

Kerestetik a Méhészeti Közlöny 1892. évi 14-ik és következő számai cserébe 1893 évi jan.—aug. számokért. *Bartha Endre* földbirt. okos, Tisza-Keresztur, u. p. Tisza-Ujlak.

AMBROZIC MIHÁLY

első és legnagyobb felső-krajnai kereskedési méhtelege
Moistránán, posta- és vasúti állomása Langenfeld, Krainában (Felső-
Austria), összekötve

műlépgyárral.

Kitüntetve: 1873-ban a bécsi világkiállításon, Simeringen 1873, Párisban 1874, Brémában 1874, Magyar-Óváron 1874, Halléban 1874, Florenzben 1874, M.-Lippán 1875, Kölnben 1875, Mödlingben 1875, Strasburghan 1875, Laibachban 1873. és 1875, Linzben 1877, Prágában 1879, Kölnben 1880, Laipán 1880, Párisban 1880, Erfurtban 1881, Steyrben 1881, Budapesten 1882, Bécs-Ujhelyen 1882, Bécs 1883, Páris 1883, Frankfurt M. 1883, Hamburg 1883, Prága 1883, Linz 1883, Laibach 1883, Zürich 1884, Rakonitz 1884, Amsterdam 1884, Valles 1884, Kreuzburg 1884, Budveisz 1884, Kaden 1885, Budapest 1885, Liegnitz 1885, Troppau 1886, Vels 1886, Bécs 1887, Stuttgart 1887, Brezlo 1888, Brüssel 1888, Krems 1888, Buchweiler 1888, Laibach 1888, Regensburg 1889, Eszék 1889, Párisi világkiállítás 1889, Grác 1890, Bécs 1890, Zágráb 1891, Görz 1891, Karlsruhe 1891, Lübek 1891, Turin 1892, Filippopol 1892, budapesti nemzetközi kiállításon 1892, Heidelberg 1893, Kiel 1893, Enzheim 1894, Bécs 1894. Mindenütt a legelső arany-ézüst- és kitüntető érmeikkel és okmányokkal.

1895. évi árjegyzék.

I. Krajnai méhek.

Lit.	Az A. alatti királynék dobozokban, a királynék rajokkal stb. szabadon kúldetnek szét, mert így biztosabban érkeznek meg.	Márczius és április	Május	Junius	Julius és auguszt.	Szept. és október
		forintokban				
A.	Megtermékenyített királyné, méhekkal	3½	3	2½	2	1½
B.	Raj, megtermékenyített királynéval, melynek tiszta sulya 500 gramm	5	4½	4	3½	3
C.	Raj, megtermékenyített királynéval, 1 klgrnál nehezebb mennyiségű méhvel	—	5½	5	4½	4
D.	Raj, megtermékenyített anyával, 7 tet-szés szerinti méretű kereten, fiasítás és mézzel ellátva	—	6½	6	5½	5
E.	Anyacsalád, termékenyített anyával bármely méretű 10 kereten fiasítással és mézzel, bérmentetlenül	7½	7½	—	—	—
F.	Eredeti kaptár, törzscsaláddal, melytől 2 —3 raj várható, bérmentetlenül	6½	6½	—	—	6

Szállítási föltételek.

1. Az A., B., C. és D. alatt jelelt nép Magyarországra bárhová bérmentve küldetik.

2. Csomagolási díj az eladási árban foglaltatik.

3. Megrendelések elfogadtatnak, ha az árak a megrendeléssel együtt bérmentve megküldetnek.

4. A szállítás előtt 24 órával nyomtatott értesítő levél, utasítással együtt küldetik minden megrendelésre.

5. A méheknek életben való megérkezéseért felelősséget vállal el és kárpótol, ha az elhalt királyné levélben és a tönkrement nép postacsomagban a megérkezés után legfeljebb 24 óra alatt visszaküldetik. A visszaküldött királynéért mást küld, az elhalt népért más csak azon esetben küldetik, ha legalább 250 grm. súlyu elpusztult nép bérmentve küldetik vissza. Leszakadt vagy eltörött építményért nem nyujt kárpótlást.

6. Reclamálásnak a posta megérkezés után csak 24 óráig van helye.

7. A rendes méretektől eltérő keretekért, ha a méret 24 cm.-nél nem magasabb és szélesebb, külön díj nem számítatik; nagyobb kereteknél megegyezés szerint.

8. Az építmény minden keretnél oly hosszú, mint az F. alatti kap-tárméret. Hosszabb méret a kedvező időtől tétetik függővé.

9. Ha az A., B., C., D. és F-ből együttesen 10 darab rendeltetik meg, 1 drb. ráadatik.

10. Kérek határozott czimezést és annak jelzését, hogy az E. és F. alatti szállitmány posta- vagy vasúti szállitmánnyal kívántatik.

Végül megjegyeztetik, hogy ezen méhtelep hideg hegyes vidéken fekszik s községünkötől nem messze Moisztránától folytonos hómezők területnek el. Világos, hogy az ily hideg vidéken nevelt méhek edzettebbek, mint a melegebb vidékekről származottak. Méhbevásárlásaimat többnyire hegyes vidékekről eszközölöm s gondom van rá, hogy lehető jó családokat küldjek megrendelőimnek.

Kivánságra több mint 400 ajánló bizonyítványt küldhetek.

II. Műlép.

Szavatolt tiszta viaszból.

Mintát kívánatra díjtalanul és bérmentve küldök. Árak: kilogrammonként 2 frt 25 kr. Egy 3 1/2 klgr. postacsomag bérmentve küldetik. Csomaglási díj külön nem számítatik.

A kívánt műlép hosszát és szélességét kérem cm.-ben meghatározni. — A műlép beragasztására vonatkozó utasítást minden szállításához mellékelek. Műlépeim a 36-dik német, osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése által Lűbekben az első díjjal lettek kitűntetve.

III. Méztér-rács.

Négyszög méterenként 2 frt 70 kr., 1/2 négyszög méterenként 1 frt 50 kr., 1/4 négyszög méterenként 80 kr., csomaglást is beleszámítva.

Kérem az én világhírű felső-krajnai kereskedési méhtelepemet mással össze nem téveszteni.

Ambrozic Mihály.

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-utca, 9. szám.
Reclamatikai-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder* József főtítkárhoz intézendők (Hosszu-utca 22.), a pénzküldemények: *Biró* Gyula egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Trencsin-tér 13. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körli tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona). Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőik 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Az 1896. évi ezredéves országos kiállítás.

Lapunk jelen számához mellékeljük az 1896. évi ezredéves országos kiállítás bejelentési ívét, valamint a *portómentes* viszaküldésre levélborítékot.

A bejelentés hátlapján elő vannak sorolva a méhészeti kiállítás tárgyai.

Kérjük a t. méhésztársakat, hogy a bejelentési ivatek, a rovatok kitöltése és aláírása után, minél hamarabb és pedig legkésőbb folyó évi május hó 15-ig sziveskedjenek visszaküldeni egyesületünk elnökségének.

Nem szükséges, hogy méhésztársainkat a kiállításban résztvételre buzdítsuk, mert minden igaz hazafi tudja és érzi annak fontosságát.

Egyesületünk a maga részéről mindent elkövet a siker érdekében és semmi kétségünk abban, hogy t. tagjaink viszont támogatni fogják egyesületünket hazafias törekvésében.

A bejelentési ivatek kitöltésénél kérjük figyelembe venni, hogy a méhészeti csoportban is a *haladást* kell föltüntetnünk, s a kiállítási tárgyakat ehhez képest igyekezzünk megválasztani.

Végül kérjük t. tagjainkat, hogy ha a kiállítás ügyében bármi felvilágosításra vagy utbaigazításra volna szükségök, teljes bizalommal forduljanak egyesületünk elnökségéhez.

Az ezredéves kiállítás rendező bizottsága.

Kasok és kaptárok gyűjteménye az orsz. ezredéves kiállításon.

Az erdélyrészi méhészegyletnek az ezredéves országos kiállítás rendező bizottsága elhatározta, hogy az ezredéves kiállításon be fogja mutatni fényképekben *mindazon méhkasokat és kaptárakat, melyekkel Magyarországon a legrégebb időtől fogva méhészkedtek s a melyekkel jelenben is méhészkednek.*

Egy régebbi terv a volt, hogy a gyűjtemény természetben állíttassék ki, de az avval járó nehézségek, különösen pedig az a körülmény, hogy a több százra menő kas és kaptár aránytalanul nagy helyet igényelne, arra a megállapodásra vezette a bizottságot, hogy a collectiót fényképben állítsa ki, olyképen, hogy a hazai méhászet fokozatos fejlődésének hű képe legyen s egyszersmind tanulságul is szolgáljon.

A rendező bizottság nagy anyagi áldozatot és sok fáradságot igénylő munka teljesítésére vállalkozott, abban a reményben, hogy ebben az ország összes méhészei és a méhészet összes barátai segítségére lesznek.

Felkérjük tehát mindazokat, a kiknek bármi névvel nevezendő régi cserép-, vessző-, szalma-, deszka- vagy más anyagból készült kaptár van birtokukban, vagy ilyenek hollétéről tudomásuk van, arról egyesületünk elnökségét mihamarább sziveskedjenek tudósítani.

Az erdélyrészi méhészegyletnek
ezredéves orsz. kiállítás rendező bizottsága.

Egyesületi élet.

Választmányi ülés.

Egyesületünk választmánya rendkívüli ülést tartott márczius 23-án Bodor László alelnök elnöklete alatt Jelen voltak Wieder

József főtitkár, *Biró Gyula* pénztárnok, *Dr. Bálint Sándor* könyvtárnok, *Körmives Gerő*, *Nagy Kálmán*, *Nessenfeld Viktor*, *Tóth Tamás*, *Turcsányi Gyula*.

Alelnök jelentést tesz a *Sötér Kálmán »Méh és Világa«* című munkája kiadása érdekében a végrehajtó bizottság részéről eddig végzetekről s tudomásul kéri venni, hogy a szerző eddigi betegeskedése miatt is késett a munka nyomtatásának a megkezdése, a clichék egy része azonban már készen van s a szerzőtől azt a biztosítást nyerte a végrehajtó bizottság, hogy a munkából annyi van már *teljesen* sajtó alá rendezve, hogy a nyomtatás megkezdését most már semmi sem gátolja.

A terjedelmes titkári jelentésben említés tétetett köreink munkásságáról s ezzel kapcsolatosan felemlíti, hogy egy-két egyesület az 1 frtos tagdíjból 30% engedményért folyamodik, mire a választmány azt határozta, hogy, miután az egyesület anyagi ereje jelenben több irányban és oly mérvben van igénybe véve, hogy ilyenmértű áldozatot nem birhat meg, — különösen pedig az irodalmi vállalatok mellett az ezredéves kiállítás miatt -- a köröknek most a kívánt kedvezményt nem adhatja meg.

A jelentés szerint a körök még a múlt évi számadásaikat sem terjesztették be és több kör a tagdíjakat sem küldötte be, mire a választmány azt határozta, hogy a körök szólittassanak fel számadásaik s a tagdíjak *haladék nélkül* leendő beküldésére.

A székesfehérvári m. kör bejelent öt új tagot s jelenti a főtitkár, hogy a Csapon alakult m. körnek már 124 tagja van s hogy az idén, maig 32 tag jelentette be kilépését, míg ezzel szemben 124 új tag jelentkezett, tehát eddig a tagok szaporulata 92, mit a választmány örvendetesen vett tudomásul.

Felolvastatott az Erdélyi Gazdasági Egylet választmánya átirata, mely szerint helyiségét továbbra is átengedi az egylet használatába s a »M. Közlöny«-nek g. e. tagok részére küldendő példányaikért az idénre is megszavazott 150 frtot.

A pénztár átvevő bizottság jelentése szerint *Gebhardt Döme* volt pénztárnoktól a pénztár és összes számadások átvétettek, s véleményezi a szokásos felmentvény kiadását s egyszersmind a pontos és lelkiismeretes pénztárnoknak elismerés nyilvánítását, mit a választmány egyhangulag elhatározott.

Jelenti a főtitkár, hogy a könyvtár is átadatott Dr. *Bálint* Sándor könyvtárnoknak, ki most annak rendezésén fáradozik.

A pénztárnok jelentése szerint az idéni bevételek maig 1226 frt 19 kr., kiadás 804 frt 35 kr.; irodalmi alap 62 frt 18 kr. Utasított a pénztárnok, hogy a nagymennyiségű hátralékos tagdíjak befizetését szorgalmazza, s elhatározta, hogy régiebb hátralékosoknak a lap küldése szüntetessék be.

A méhek életéből.

I.

Minden méhész ismeri a méheken (rendesen a toron) ide-oda szaladgáló sajátságos alaku kis teremtményeket. Bizar alakjuk s vörösbarna domboru potrohuk igen feltűnőkké teszi őket. * Leggyakrabban az anyaméhen találhatók, de előfordulnak a munkásokan is. Ez a kis — mind az öt szemére vak — állatka a »méhtetű« *Braula coeca* Nitzsch. A Legyeknek Puppipara (bábotszülő) csoportjába tartozik.

Eddig általában »tetű«-nek, élődinék tartották. Pedig a szegény csak »asztaltársa« (commensalistája) a méhnek, melynek hátán futkároz. Asztaltársaknak nevezzük az olyan állatokat, melyek más erősebb állat szerzeményéből, gyakran csakugyan az ételhulladékból, tartják fenn magukat. Ilyen asztaltársa pl. az oroszlánnak a sakál s a dögevő keselyűk vagy a krokodilus fogai közül a husmaradékot kiszedő kis madár (*Pluvianus aegyptiacus*).

A *Braula coeca* is »Légy« létére röpködni nem tud s teljesen vak; kénytelen tehát a méh nem szívesen nyújtott vendégszeretetését igénybe venni, hogy megélhessen.

Boncztoni vizsgálataimhoz a tél utolsó felében Wieder József ur volt szíves méheséből anyagot adni. Egy ilyen »szállitmányban« két munkás méhen 3 drb méhtetű volt. A méheket bélcsovők vizsgálata céljából különböző anyagokkal pl. kárminnal kevert cukorsziruppal etettem. Több ilyen etetés alkalmával volt alkalmam észlelni, hogy a kis Braulák az alatt, a míg a méh evett, gyorsan a fejére s a két csáp között le a szájig szaladtak, ott időztek s aztán ép oly gyorsan futottak vissza a torra. A három Braulát megvizsgálva, mindenik bélcsovőében megtaláltam a kármint.

* A csalódásig hasonlítanak kis propolis gömbökhez.

nal élénk pirosra füstött czukorszirupot, bizonyságául annak, hogy valóban csak »szemtelen asztaltársak«, a kik nemcsak az ételmaradékot eszik meg, hanem kifejlődött állapotukban a méhen is laknak s ide-oda szaladgálásukkal láthatólag izgatják, boszantják a méhet, de vért belőle nem szívnek, hiszen szájszerveik sem arra valók, hogy a méh kemény kitinpánczélát át tudják lyukasztani. De ha ezt meg is tehetnék, aránytalan nagyságuknál fogva gyors halálát okoznák a méheknek.

Az anyaméhet tehát nem ölik ők meg, hanem folytonos izgatásukkal nyugtalanítva, kimerítik s a halálba kergetik.

II.

Régóta ismeretes, hogy Délamerikában (ritkábban bár, de Északamerikában is) poloska-féle bogarak pusztítják a méheket, mézgyűjtés alkalmával a virágokon támadván meg őket.

Most már megnyugvással konstatálhatjuk, hogy ebben az egyben legalább mi sem maradtunk el egészen Amerikától. Mert nekünk is van olyan poloskánk, mely a méheket pusztítja: a *Harpactor iracundus* Scop. Alakja hosszunyaku palaczkhoz hasonló. Egész teste fekete vörös foltokkal tarkázva. Potrohán a vörös foltok sorokban állanak. Járása »göggös« és pedig azért, mert mellső lábai hosszabbak, mint a hátsók. Fejét mindig magasra emelve megy s szurószipját mindig kész védelmül használni. Szurása az embernek is élénk (habár rövid ideig tartó) fájdalmat okoz.

A kaptárok röplyuka elé állva, a bemenő méheket a nyakán szurja meg s félrehuzva, véröket szívja ki.

Gyakorlati szempontból természetesen nem sok jelentősége van a méh ezen új ellenségének, mert úgy látszik, meglehetősen ritka s nem a virágokon ülő rabló poloska, hanem a száraz, napos helyeken a földön szaladgálva szerzi zsákmányát. Ezért csak a földön mászkáló méhek forognak abban a veszedelemben, hogy a *Harpactor* zsákmányául esnek.

Bálint Sándor dr.

A kis és nagy keretekről.

II.

A sejtek megnyulásának okául egyedül a nagy forróságot állítani, azért nem találom helyén valónak, mert ez esetben az egy-

leti kaptár méz kamrájában levő kis keretek egész lépe és a költőfészek felső sorában levő kis keretek felső része, mint a hónek legjobban kitett lépek is tetemesen megváltoznak, ezt nem tapasztaltam. Ha csupán a nagy keretek lépeinek felső része formátlanodik el oly szembetűnően, ezt a bizonyos hőfokot feltételezve, a lép sulya okozza, mint azt a Méh. Közlöny 1893. évfolyam 264. lapján is állítottam. A kis keret nagyobb használhatósága érdekében közöltetett közleményeim ellenében a nagy keretekért sorompóba léptettek azon ellenvetéssel éltek, hogy a kis keretek lépei is megnyulhatnak s hogy a bemutatott nagy keretek felől be nem bizonyítottam, miszerint azok a lépnek az oldalléczekhez való odaragasztása után megnyultak. Miután a lépek megnyulására alkalmas hőfokban csakis a suly huzza le a lépét annyira, hogy a sejsorok megnyulnak s ezen erő hatása nélkül, mert egyedül a hőséget okul állítva, a lépeknek oldalt is kellene megnyulniok, tudományos alapon a tapasztalt jelenséget megmagyarázni nem lehet; a nagy keretek lépeire kétszer akkora erő gyakorol hatást, mint a kis keretekére s ennél fogva a nagy keretek lépei a kétszeres hatás folytán kétszer jobban fognak megnyulni, mint a hasonló körülmények között levő kis keretek, melyek a felényi sulynak még mindig ellenállani képesek s továbbra is eredeti és hasznavehető állapotban maradnak. Megengedem, hogy a lépek ellenálló képességét növeli, vagyis a suly okozta erőt ellensúlyozza a lépek szilárdabb volta. Ha a lépek, főleg felső részében többször volt fiasítás, ha azok oldalt és alól a keretléczekhez vannak ragasztva, annyira megnyulnak. Mint fennebb bebizonyítottam, éppen a kis keretek lépeinek felső részét van módunkban a fiasítás által szilárdabbá tenni, míg ellenben a nagy keretek lépeinek felső része a legritkább esetben lévén befiasítva, gyenge marad, könnyen megnyulik, könnyen le is szakad.

Igaz, hogy a bemutatott megnyult lépeknek a keretléczekhez való ragasztása idejét be nem bizonyítottam; ez felesleges, mert feltehetem jogosan, hogy a méhek másutt sem sietnek jobban a lépek oldalt való ragasztásában, mint nálam, így tehát a tapasztaltam jelenség másutt is csak úgy fordulhat elő. A dolog lényege az, hogy a lépek a nagy keretekben jobban megnyulnak, mint a kis keretekben, hogy ez mikor áll be, ennek pontos meghatározása által az elromlott lép többé jóvá nem tehető. Van okom vélni, hogy a

megnyulást a lépeknek oldalt való ragasztása teljesen nem akadályozza. Tapasztalhatták azt tisztelt méhésztársaim közül mások is, kik fa-, vessző, stb. köpükben méhészkednek, hogy a méhek a teljesen kiépített köpükben a módjuk szerint oldalt is ragasztott lépeket egész az aljdeszkáig le nem építik, bizonyos idő múlva láthatják, hogy az alsó hézag mindinkább kisebbedik, végre megszűnik, a nélkül, hogy a lépek aljain friss építésnek nyoma volna, a lépek az aljdeszkat is érik, ahhoz ragasztva vannak. Később pedig a lépek a függőleges iránytól eltérve, itt-ott elgörbülnek, kihasalnak.

Azon körülményt is fel kell említenem, hogy a méhcsalád a költőfészkek közepében leghamarább hidalja át és építi be az előforduló hézagokat. Ha tehát a költőfészkek felső sorában levő kis keret lépe az alsó keretléczig leépítve nincs, azt a méhcsalád fészke közepén többnyire megteszi. Cserélgetve elérhetjük, hogy rövid idő alatt kis keretünkben a lépek mind a négy oldalt, hézag nélkül a keretléczig érnek. A nagy keretek alsó része azonban a költőfészkek közepébe sohasem juthat s ennél fogva minden méhész előtt érthető lesz, hogy a nagy keretek alsó felében a lépek oldalt és alól vajmi ritkán érnek a léczig s könnyebben hasznavehetetlené válik.

Unos-untalanig ismétlik a nagy keret pártolói, hogy a kis kereteken a méhcsalád nem jól telet és nem jól gyarapszik. Azt mondják, hogy a méhek télen át, petezés közben meg az anya a farészeken nem szeret átjárni. Idéztem és bemutattam azon hiteles nyilatkozatot, a mely szerint Pápay J. tagtársunk 14 év óta csupán kis kereteken méhészkedik s télen át egy családja sem hullott el, holott vidékén a nagy keretekkel méhészkedők ezek kisebb használhatóságát belátva, csupán kis kereteket vesznek alkalmazásba, a nagy kereteken 25—75% pusztult el télen, mézes edényeik meg üresen maradnak.¹ Nem tagadja senki, hogy Huber és mások egy-egy kaptárból több mézet nem szüreteltek, de ez nem ezen a vidéken történt. Ha figyelembe sem vesszük, hogy Huber tulajdonkép szintén a nagy kereteket nem kedvelte s többnyire a badeni méretű kis kereteket használta, a mi egyleti keretű, tetszés szerint nagyobbítható kaptárainkkal amazokon a jobb vidékeken méhészkedve, meglehet, még nagyobb eredmények volnának elérhetőek. Ne feljtsük el, hogy hazánk híres, nagy keretekkel méhészkedő

¹ Méh. Közlöny 1892. évfolyam 17. sz.

mestere ugyanazon körülmények között, mint Pápay ur, csak vesztéssel méhészkedett, míg ez a kis keretekkel családonkint és évenként 12 klgon jóval többet ért el; méhészetét ugyanis lassan fejlesztette, kifogástalanul felszerelte s más által elhányt lim-lomot nem vásárolt. Érdekes Ziebolcz nyilatkozata a fiatal anyákról, szövege: »azon gyakorlati szabályllyal nagy helytelenségeket követnek el a papiron, hogy telelőre csak fiatal anyákat vegyünk. Jobban és megfelelőbben volna kifejezve, ha azt tanítanák, hogy azon anyákat kell betelni, melyek képességek magaslatán állanak.«² A jól petéző anya a léczrészekről nem irtózik. Hiszen valóban érthetetlen, miként állhat elé bárki is avval, hogy az anya a keretléczeket átjárni vonakodik, ez esetben az anya és népe örök időkre egyetlen léputczára volnának kárhozhatóva, feltéve, hogy a lépek egészen a keretléczig építvék. Egyik lépoldalról a másikra haladtáiban 25 mm. hosszú utat kell tennie, ezt bírja megtenni s a két kis keret összeérő 2 léczen 10 mm-rt nem volna képes átlépkedni? Fura logika. Midőn Berlepsch azt mondja: »hogy a nagy keretek a gyenge családnak mit sem használnak, a kis keretek meg a gyengének mitsem ártanak,« egyuttal mondja: »hogy a hol a keretek egymáson állanak, nagyobb lézag ne legyen, csakhogy a késpengét közbeszurhassuk, vagyis a keretek lazán egymáson álljanak.«³ A mint a méhcsomó élelme után felfelé vonul az alsó keretsorról, a 10 mm. széles keretléczeken a legcsekélyebb fennakadás és baj nélkül halad át és épugy nem tartóztatja ezen körülmény az anyát sem, hogy a költőfészket azon túl ne terjessze. Pápay ur említett méhészete csak egy a sok között, hol csupán kis keretekkel méhészkedve, a kis keret évtizedek óta a legjobban bevált. Józan észszel fel sem tehetjük, hogy hazánk legtöbb méhésze a kis keret-höz ragaszkodna, ha légcsekélyebb hátrányát tapasztalta volna. Ferde nézetek, helytelen kezelés és hibás betelelés, meg más káros körülmények voltak annak okai mindenha, ha a méhcsaládok nem jól fejlődtek s rosszul teleltek.

Grand, Paulik, Göndöcs, Juhász stb., az okszerű méhészkedés elhalt első ápolói és terjesztői hazánkban, semmiféle előzetes megállapodások által sem befolyásoltattak s csupán elfogulatlan gazdag

² B. Z. 1892. év, 207. lap.

³ B. Z. 356. lap.

tapasztalataik által jutottak aon meggyőződésre, hogy a kis keret a kezelésben alkalmasabb. Megengedem, hogy Grand a délmagyarorsz. egylet kaptárában első idejében nagy kereteket is használt, de az évek hosszú tapasztalatai folytán okulva, bizonyára nem fontos ok nélkül utóbb csupán kis keretekkel méhészkedett, bizonyítja ezt a mai napig is fennálló méhese. A méhészet terén páratlanul álló tudósunk, Sötér K. ur is 3 keretsoros kaptárookban méhészkedik, a nélkül, hogy teelésnél és a fiasítás gyarapításánál a keretléczek káros voltáról szólt volna, bár keretei a szabályos méreteknél nagyobbak.

Helyén valónak találok megvilágítani, hogy Grand minő nagy kereteket használt, míg azokat ki nem küszöbölte, erre nézve szó szerint idézem a M. Méh 1880. évi 8. sz. 87. lapján foglaltakat: A költőür magassága $14\frac{3}{4}'' = 40.1$ cm., melyben $14' = 35.8$ cm. egész, vagy két $7'' = 17.9$ cm. nagy félrámák egymásföle aggatvák, míg a mézür $7\frac{3}{4}'' = 19$ cm. magas és $7 = 17.9$ cm. félrámák férnek el benne. Az egyleti kaptár belső szélessége $9\frac{1}{2}' = 24.8$ cm., nagyobb szélességet sem a bíráló bizottság, sem pedig magam jónak nem találnék, miért? A méhek télen át 3—4 sejtközt foglalnak el fűrt alakban, itt meg a szükséges meleget $9\frac{1}{2}$ hüvelyknyi, vagyis 25.8 cm. széles térben könnyebben megtartják, mint a szélesebb térben. A M. Méh 1884. évf. 140. lapján ez áll: »A délm. m. egylet a méretekre is megállapodott. A kaptár szélessége $9\frac{1}{2}$ hüv., a költőür magassága $14\frac{3}{4}$ hüv., a mézürét $7\frac{1}{2}$ -re tette stb. Az alsó ürben van két vésés, melyekbe az egész és félkeretek helyeztetnek olyformán, hogy a keretek alsó része és a fenékdieszka között $\frac{1}{2}$ hüv. hézag maradjon ott. Hogy még mindig a régi mérethez ragaszkodom, teszem azt azért, mivel a most használtak a régiek szerint nem fejezhető ki egészen pontosan.« Ebből kiviláglik, hogy a méretek hüvelykekben megállapítottak, bírálatoknál az eredeti hüvelykes méret a mérvadó, annál is inkább, mivel annak cm.-re való átszámítása hibás s az átszámító ezt észrevévén, továbbra is a hüvelykméretekhez ragaszkodik; vagyis a félráma magassága 17.8 cm. a valóságnak meg nem felel, mint a hogy azt közleményem ellenvetője idézi, hanem akkép kellett volna idéznie: »két 7 hüv. $= 17.9$ cm. nagy félrámák.« Nyilvánvaló lévén az eredeti szövegben az átszámítás téves volta, félrevezetés nélkül a 7 hü-

velyket 17'9 cm.-re mondani nem lehet, mivel 7 hüv. = 18'5 cm. Ezen értelmezés helyes voltának megtámadhatatlan bizonyítéka ugyancsak Grand méhésze, hol a felállítás a óta használt keretek 18'5 cm., vagyis 7 bécsi hüvelyk hosszúak. Feltéve, hogy az országosan elfogadott keret a nagy keret volt, melyről az van állítva, hogy mérete 37 cm.-re van megállapítva és ki van zárva, hogy abban bárki is kételkedjék, kérdem, mekkora magasságúnak kell lennie a kis keretnek a minden jártas méhész által elvetett két kis keret közötti rés nélkül? 37 cm.-nek fele más nem lehet, mint 18'5 cm., tehát ebből is kiviláglik, hogy a megállapodásokban is emlegetett kis keret magassága mindig 18'5 cm. volt. A keretbizottság eljárását távolról sem kifogásolom, sőt helyeslem, mert általa jutott köztudomásra a méret pontos meghatározása, melyben mások is tévedhettek vagy tévesen számították át; azonban eredeti Grand-kaptárnak csak azt tartom, melyen Grand felülvizsgáló jelzése van, ennek hiányában, legyen a kaptár bárhol, eredetinek nem mondható, annál kevésbé akkor, ha azon kaptár a Grand méhészében használt méretektől lényegesen eltér.

Németország méhészei is elfogadott keretméreteikhez ragaszkodnak. A német méhészek legjelesebbjei egyike: Vogel így nyilatkozik: »A mellett méhészkedünk normálkeretű kaptárokbán. A rajozást elő nem mozdítjuk, mégis kapunk akarunk ellenére rajokat a rajzásra kedvező esztendőkbén. Rendesen a normálkeretű kaptárokból erősebb rajok vonulnak ki, mint azon kaptárokból, melyek lépei szélesebbek. Kaptáraink térfogata egyenlő, mert azon térfogatot, melyet a normálkaptárok a szélességben vesztek, a mélységben pótoltuk. Honnan az erős raj? A normálkaptár a *méhek természet szerinti* lakása, a miért tavasszal a fiasítás jobban halad, mint a szélesebb lépű kaptárokbán. Méznyerés szempontjából a normálkeretű kaptár szintén nem áll a szélesebb lépű kaptárok mögött, sőt gyakran tultesz rajta.«⁴

Elégge indokolja a szintén hirneves Günther évtizedekig tartó tapasztalatai által a normálkeret előnyös voltát úgy a fiasítás gyarapodására, mint a mézelésre nézve s nem ok nélkül alakította át nagy méhészét a normálkeret nagyságának megfelelően, mai napig állhatatos szószólója a normálkereteknek. Hiába való dolog

⁴ B. Z. 1893, év. 43, lap.

volt a »M. Közlöny« 312. lapján felszólalónak ismét Bodónét követni s a Kanitz-féle kaptárral előhozakodni, mert nem erről, hanem a normálkeretről volt szó; erre nézve tetszett volna kimutatni a Günther ellentétes véleményét. Legutóbb is így nyilatkozik: »Szakszerű méhészeknek elegendő a három keretsoros kaptár 12 kerettel egy-egy sorban, mert a telt lépcket mindenkor üresekkel birják pótolni.«⁵ — »A legtöbb kaptár úgy Németországban, mint Magyarországon is, — mint a budapesti kiállításon láttam — három sor normálkeretre van készítve, két keretsor a költőfészek, egy a mézkamra.«⁶ Tekintsük csak a krainai eredeti köpüket, az alig 12—15 cm. magas lépcikkel, a melyekben a családok mégis kitűnően gyarapodnak.⁷ Hát az eredeti brünni egyleti méretek az alig tenyérnyi magas keretekkel!

Jóllehet Günther méheket is ad el, de mézet is bőven termel.

Évek óta vándorol jobb méhlegelőre, mézét rendszeren kiállítja, bizonyára azért, mert méztermelő. Talán elég Beriepsch ezen szavaira hivatkozni: »Günther minden mézét, melyet 7'-es keretekben termel, Erfurtban 10-12 ezüstgarasonként gyorsan adja el, míg a kicsurgatott árut stb.«⁸ Ezzel bebizonyítottam, hogy Günther véleményére nézve a méhkereskedő külön érdeke irányadó nem lehet s a közleményemet megtámadó cikknek erre vonatkozó része egyszerűen a valóságnak meg nem felel. Megengedem, hogy Rothschild élelmes üzletember, és hogy a Honigbiene v. Br. azon kijelentése óta, hogy Rothschild nem is méhész: méhészszé lenni érdemesnek találta; hanem, hogy Németország méhészetét jobban ismerné a hazájának minden részében megfordult Günther, tagadnom kell; ez pedig rettenetes túlzásnak mondja, hogy náluk a normálkeretű kaptárak alig $\frac{1}{10}$ részét képeznék az összes keretes kaptáraknak.

(Vége következik.)

Nagy Iván.

A méhlokokról.

Előttem áll a keretes rendszer számos változatban: melyiket válasszam? Hisz fejem beleszédül, oly sok oldalról látom megtá-

⁵ B. Z. 1893. év. 53. lap. — ⁶ B. Z. 1893. év. 44. lap. — ⁷ B. Z. 1892. év. 145. lap. — ⁸ B. u. Z. 358. lapon.

madva, védve és kiemelve minden változatában és mindenik író az önmaga érvelését tartja egyedül igaznak, bármely részben dicsérje, vagy ócsárolja valamely kaptár külalakját, beosztását, belső berendezés, keretméreteit stb. A mai kívánalmaknak megfelelő kezelhetőségben el kellett fogadnom elvben és általánosságban a keretes rendszert, de előttem áll a méhek természetes szabad működése; ismeretek azon természeti törvények, a melyek a méhek szabadon választott rendszerükben is legelőnyösebben folynak be fejlődésükre, erejük fentartására, ebből kifolyólag az én javamra, természetesen azon kaptárt kell elfogadnom, a mely minőségileg a jelenlegi kívánalmakat kielégíti mézproduktumban; de már a különböző kezelhetőség tekintetében addig választást nem teszek, míg méheim legjobb fejlődési képessége, munkacereje az evégre kiválasztott legalkalmasabb kaptár által biztosítva nincs. Hisz az alkalmas időben előállított munkaerőtől, ennek minél nagyobb mérvbeni érvényesítésétől függ a mézhozam nagysága! Nálam ez a fődolog. Ha e végre megválasztottam alakjában, szerkezetében, berendezésében a legalkalmasabbat, ezekkel összhangzatban, t. i. ezen kellékek után teszek választást a kezelhetőség könnyűségében. A természeti törvények előnyös befolyására a méhek életében utmutatók a kúpos ingatlan szerkezetű méhlikások. A mely kaptárak a kúpos kasok jó tulajdonságainak leginkább megfelelnek, vagy jobban megközeleltik, azt választom.

Még nem tudom, melyik rendszert választom, a mézeltető, vagy a rajoztató rendszert-e? De annak tiszta tudatában vagyok, hogy bármelyik rendszerrel, a kellő időben, sok munkacőre, nagy népeiségre van szükségem, hogy az alkalmas mézelési időt teljes mértékben felhasználhassam. Tehát a méhek életében nyilvánuló természeti törvényekre fektetve a keretes kaptárkészítést, félre teszek minden zavart idéző kész kaptárt, megkészítem én magam. Kaptár készítesemnél első kellék a méhek életfeltételének, szabad fejlődésének megfelelő költőúr meghatározása alakban és berendezhetőségben. A mi a kaptár terjedelmét illeti, még nem lehetek tisztában velem tervezem elkészítésénél, mert mind a kaptár terjedelmére, mind a keretméretekre vonatkozólag igen sok toll-vitát láttam és mind meggyőző érvelésekkel, de közvetlen tapasztalaimból merített ismereteimből is azon meggyőződésre jutottam, hogy a különböző vidékek

természeti sajátosságai szerint, különböző nagyságu méh lakások tünnek fel előnyösöknek és válnak állandóan szükségessé; ezen okokat úgy látszik, a vidékek sajátágaiban kell kutatnom, hogy tisztában lehessenek vidékemnek megfelelő kaptárom terjedelmében, de a mi a méhek fejlődési törvényét, életfenttarthatási kellekeit illeti, úgy látszik mindenütt ugyanazon természeti törvények szerint nyilvánul. Tehát feltételeknek megfelelő alak és berendezés, a mi egy vidéken a legjobbnak bizonyult, mindenütt az fog lenni. A kúpos kas alakját, mint a méhek életében legjobbnak bizonyultat, nem követhetem keretes rendszerrel, de legalább megközelíthetem terjedelmi irányában, méreteinek arányosságában, berendezése követésében.

A kúpos kasok terjedelmi arányosságáról pontos méretet felvenni, úgy látszik nem lehet, de nem is hajszálnyi pontosság szükséges. Hisz kisebb eltéréseket, valamint az emberi életben, úgy a méhek életében is sok tekintetben látunk, így a méh lakásokra vonatkozólag méret tekintetében is, csak ugyanazon vidéken is igen sok méretű lakás kellene a méhcsaládok különbsége szerint, de itt csak általánosságban beszélhetünk és közép méretet tehetünk fel. Középszámítással a kúpos kas magassági, vagy hossz mérete, úgy áll a vastagsághoz, vagyis az átmérőhöz, mint 5 : 3-hoz. Ezt a keretes rendszerrel megkívántató szegletességnél fogva minden irányban nem vihetem keresztül, de igen magasságban, szélességben és mélységben. Tehát magasságban megfelel a kúpos kasnak, de mint-hogy vastagsága nem kör alakú, csak két irányban, t. i. szélesség és mélységben, a szegletek felé irányuló átmérőkben hosszabb kell hogy legyen. De e szegletesség ezekben az irányokban szabályos távolságban van a központtól minden felé és nem messze. A kúpos kas alakját és mérete arányosságát a természetesen fejlődött méhcsomó szabta meg. A tojásdad alakot öltő méhcsomó telelési és fejlődési kellekeinek ebben az alakban a lehető megközelítőleg elég van téve ezen méreti arányossággal. Most már jön a berendezés.

Ha a röplyukat bármelyik oldal alsó részére vágom és a méheket szabadon hagyom építkezni, úgy a kúpos kas kívánalmalmának berendezés tekintetében is eleget tettem, mert a méhek mulhatatlanul úgy építenek, azaz építményüket úgy rendezik be, a hogy épen életfeltételüknek szükséges; de itt már a keretes rendszerrel mulhatatlanul járuló kezelhetőség is számításba jön. A ke-

zelhetést azon oldalról, a hol a röpnnyilás van, nem végezhetem a munkára járó méhekért, ha csak a keretes rendszerrel járó babrá-lással magam is vizsgálándó méhcsaládom számos bajnak és vesze-delemnek kitenni nem akarom. A röpnnyilástól jobbra és balra eső oldalokon ismét nem tehetem előnyösen, mert akkor minden egyes kaptárnak nagy tágas tér kellene a hozzáférhetőségért, de a röplyuk közelében ismét veszedelmes lenne a kezelés a hazatérő méhekért. Felülről már könnyebben kezelhetném az előbbi okkal szemben, de itt is több sorban álló méhklásokkal igen nagy térre volna szük-ségem, felette nagy méhes építését vonná maga után. A kaptár fedelének gyakori felszakítása a pontatlan visszaállításokkal léghu-zamat, hideget idézhet elő, mely a teletésre is veszedelmes lehet; de hisz felülről nem is kísérhetem annyira figyelemmel méheim mun-kásságát, mint valamelyik oldalról. Hosszu nagy kereteket kell belé alkalmaznom, melyek a keretek kiszedését és visszahelyezését nehe-zítik, sőt a le- és felhuzogatásokkal összehorrszolódnak, surlódnak, melyek a méhekre veszedelmesek lehetnek, sőt az anya elpusztítá-sát idézheti elő stb. Így sem jó. Egyetlen mód marad: hátulról kezelni. Ez történhetik két módon. Egyszerűen úgy rendezem be a kereteket, mikép könyvszekrényben (tékában) a könyveket. Ezen állásból tetszésem szerint huzhatom ki azonnal, a melyiket tetszik, nem szükség egy keresett keretért többet összehánynom; de az eshető surlódásokért ez is veszélyes lehet, ép mint a felül keze-léssel; nem követem. Második esetben a röpnnyilással keresztállás-ban helyezhetem egymásután. Ez több munkával jár kezelési tekin-tetben, de mivel a lépeket egymástól eltávolítjuk a kiszedéssel, és visszarakásuknál a helyes távszeggéssel össze nem nyomhatjuk, egymáshoz nem surolhatjuk, a méhekre nézve sokkalta biztosabb és előnyösebb; ezt választom. Kaptártervem a költőürré — mint a méhek jólétére egyedüli feltétel — ennyiben kész. Ez így a méhek szaporodásának felel meg és a rajoztató rendszerre vezet. Nekem pedig nem egyedüli célom a családok szaporítása, hanem a mézel-tetési rendszer is. Még pedig az oly vidékeken is, a hol a méhek kiválólag a rajzásra vannak utalva; mert vannak oly kedvező évek, a midőn rajoztató rendszer mellett is lehet mézeltetni a családokat. Tehát megélhetésükön felüli hordásra ilyenkor tért kell hogy nyis-sak. A költőürről kívül készítik a felesleg számára u. n. méztért.

Itt ismét kérdés keletkezik: Hova szerkesszem, mily összeköttetésbe hozzam a költőúrrel, hogy méheim munkássága itt is előnyösen nyilvánulhasson. Ha megfigyeltem a méhek életét, a mézgyűjtésre és téli elhelyezésükre vonatkozó törekvésüket, ezzel kapcsolatosan figyelemmel olvastam a mézúrra vonatkozó tollvitákat, tisztában lehetek a mézúr helyével és berendezésével is

A természeti törvényekből kifolyólag, az alsó röpnyilást tartom a meleg fentartására, az egészséges légcserére, egyáltalán a méhek jólétére a legalkalmasabbnak; illetve a méhek szabad életét, látom, hogy a hol csak tehetik és választhatnak, mindenütt az alsó röpnyilást választják, míg a többit betömni igyekeznek. Építményük alkalmas berendezésére irányadoul a röpnyilás szolgál. A röpnyilástól hátra nyuló méh lakásban hátulról eléfelé, a röpnyilástól oldalt, vagy 2 oldalt, azaz keresztben nyuló lakásban oldalról, illetőleg kétoldalról a röplyuk felé, a röpnyilástól magasságban, felfelé nyult lakásokban felülről lefelé irányul a mézraktározás; a röpnyilástól lefelé nyuló méh lakásokban a röplyuktól hátra és alulról fel irányul a mézraktározás; de a mennyiben a röpnyiláshoz alkalmazott téli fészkek megengedi, mindenütt megtartva a raktározás sorjában a felsőbb helyek előnyét. A figyelmes méhésztől azonnal feltűnik, hogy a méhek ezen eljárása a természet befolyásoló okaival szoros összefüggésben van. A méh lakások különböző alakjával csak annyiban térnek el, a mennyiben a megélhetésüket biztosító okok módosulnak.

Csiki János.

Méztár lent!

Szakközlönyünk az a hely, hol méhésztársaink bármily csekélynek látszó tapasztalataikat mindnyájunk okulására nyilvánosságra hozzák. E tapasztalatok adják az anyagot az ellentes vélemények közlésére, az igazság kikutatására s a tanulság levonására.

Különösen nagy érdeklődéssel szemlélem a szellemi mérközést, mely akkor kezdődött, midőn eltökéltem, hogy az okszerű méhészkedést elkezdem. Már több éve annak, hogy méhekhez jutottam; de biz szegénykék csak kasokban lakoznak, vidékünkön nem ismerek senkit, ki kaptárokból méhészkednék s így egyedül tanulságos szaklapunkból merítem ismereteimet. Volt tehát már módom meg-

győződni, hogy keretes kaptárokból méhészkedve, nagyobb a haszon, az élvezet is; ámde veszélyes bökkenőre jutottam. A legjobb után törekedve, nem tudom magamat elhatározni: egyleti vagy Neiszer kaptárakat csináltassak-e? Nem határozok, míg a küzdelem véget nem ér.

Danis ur a »M. K.« 1895. év januári számában döntő súlyú bizonyítékokat emleget; azokat, sajnos, még nem olvastam, kérem, ne rejtse azokat véka alá. Azonfelül szerinte: »helylyel-közzel egyik kaptár diadalt arat a másik felett.« Szívesen eljárom tanulni bárhová s talán más is, hát kérem, hol is aratott diadalt egyik kaptár? (melyik?) Prónay ur, az okszerű méhészet szakavatott terjesztője, a M. M. 1893. évf. 153—155. lapjain mondja: »hogy Liebner ur kaptárjai mind országos egyleti kaptárok voltak, tehát 3 sor félkerettel. Mi van hasonló Liebner és Neiszer eljárása között? Az, hogy Liebnernél *ideiglenesen* van fent az anya (t. i. a mézkamrában), Neiszernél pedig *mindig* fent! Ez az egyöntetőség szempontjából édes kevés.« Ebből tehát azt látni, hogy D. ur nem pártatlan; hol a kísérletezés kedvezőtlen: ott az egyleti kaptárt okolja; a hol bevált, mint pl. Liebner ur eljárása szerint: ott nem látja sem az egyleti kaptárt, sem az óriási különbséget a »mindig« és »néha« között. Azt nem tudom megérteni, ha a kaptár elütő berendezése csakis a kedvezőtlen kísérletezésnél a »keserű tapasztalat Achil'es-sarka«, miért nem az a kedvező eredménynél? Hilbert ur azt *nem* mondja, hogy a család gyenge volt, sőt ellenkezőleg: »a sejték a méztől csak úgy duzzadtak s minden legkisebb hézagot beépítettek s rajzoltak is.« Mindebből, bár csak kezdő vagyok, gyenge családra nem következtethetek. Miért állít D. ur olyat, mi nem áll? A ki az eszmecserét figyelemmel olvassa, többi állításai iránt is bizalmatlanná teszi. Csupán hiedelemmel senki sem érvelhet. Tekintetbe véve, hogy Hilbert közleményéből ép ellenkezőjét értelmezhetjük, mint a mit Danis ur hajlandó hinni: ne vegye zokon, ha bármily csekély bizonyítékot kérnék arra nézve, hogy a kísérlet sikertelenségének H. méhészeti járatlansága az oka. Méhészetem berendezése céljából felettem óhajtom azokat a *döntő* súlyú bizonyítékokat hallani, vagy látni, annál is inkább, mert még eddig senki sem czáfolta meg a híres Dzierzon ama mondását: »Mindenki, ki a méhek háztartását csak *némi részben* ismeri, tudja, hogy a méhek

a lépek legfelső sejtjeit töltik meg mézzel s csak alatta fiasítanak. Az álló kaptárban a fészek mindinkább lejjebb kerül, a mint a lépek épülnek, fent a tetejében helyezik el a mézet. A méhek mézőket fejők felé akarják, hogy még a szigoru télben is kényelmesen utánavonulhassanak. Világos intelem ez, hogy az álló kaptárban a méz kamrának helye természetszerűen fent, a költőfészek felett van és hogy éppenséggel *a méh természete ellen véténénk*, ha, mint egy méhészeti író valóban akarja, azt a költőfészek alá helyeznők.

Sőtér urnak a »M. K.«-ben még az 1892—93 évfolyamaiban mély szaktudománnyal irt közleményeire mai napig sem olvastam érdemleges választ. Tehát 1. hogy a Neiszer kaptárokkal több a dolog, 2. hogy nem kaphatunk belőlük tiszta mézet, 3. hogy télire sokszor nincs bennök elegendő pecsételt méz, 4. hogy kezdőknek nem valók, 5. hogy csak ott használhatók eredményyel, a hol jó, különösen pedig őszi legelő van, senki meg nem czáfolta, sőt számos méhész hallgatóság beismerte.

Kezdő létemre szintén kísérletezésre adtam fejemet s jövőre folytatni szándékozom. D.-t nem kötelezi az általa felállított tétel: »hogy kísérletezésre csak az eredetivel egyező méh lak alkalmaztassék,« hát én is fel vagyok mentve az alól. Kikerestem méhkasaim közül hatot, körülbelől egyenlő népességűeket, ezek az előző évben mind rajzottak, tehát fiatal anyával birnak, a kasok egyenlő nagyok; azután csináltattam 6 ládikát, 3 a N. kaptár, 3 az egyleti kaptár egy-egy keretsorának megfelelően; a keretekbe lépeket tettem. Így a N.-féle ládikát alól, az egyletieket felül helyeztem el kasaimra. Ime az eredmény:

a Neiszer-féle gyámollal volt:

april 15-én összes suly	rajzott	szept. 10-én összes suly	mézkamrából a méz
A kas 11·7 klgr.	—	22·8 klgr.	3·2 klgr.
B » 12·5 »	jun. 6-án	20·3 »	— (semmi)
C » 12·1 »	—	26·2 »	4·6 klgr.

az egyleti méz kamrával volt:

april 15-én összes suly	rajzott	szept. 10-én összes suly	mézkamrából került ki méz
A kas 12·6 klgr.	máj. 26, jun. 3.	24·8 klgr.	6 klgr.
B » 11·4 »	jun. 2-án	31·3 »	8·5 »
C » 12·2 »	—	34·2 »	11·5 »

A méhészeti eljárás ugyanaz volt, azaz nem tettem semmit, hagytam méheimet saját magukra. Honnan, miért van az a nagy különbség? Azok a döntő bizonyítékok nélkül Dzierzon, Sötér stb. uraknak kell igazat adnom.

Simonescu Péter,
g. k. lelkész.

A kaptárak szellőztetéséről.

Mióta az ingó szerkezet jobb bepillantást enged a méhek háztartásába, sok oly bajnak jöttek nyomára méhészeink, mely a közönséges kasoknál vagy éppen nem, vagy alig észrevéhetőleg volt megállapítható.

Meg is gyült a bajunk.

Vérhas, szomjkór, moly, penész, és a jó ég tudja, hány nyalya létezéséről föllebbent a fátyol.

A kaptárak nedvességének *tulságos* fölhalmozódása nemcsak a lépek megpenészedését, de a táplálékul szolgáló méz és virágpornak megromlását idézi elő; tudjuk pedig, hogy nedves lakás és rosz élelem az embereknel, ugy a méheknél is számos bajnak oka, sőt magát a család létét is veszélyezteti.

Jelen alkalommal a kaptárakban felhalmozódó nedvesség eltávolítására eddig legjobbnak elismert módról, a kaptárak szellőztetéséről, kívánok egyetmást elmondani.

A német-osztrák és magyar méhészek Heidelbergában megtartott XXXVIII. vándorgyűlésén többen emeltek szót a kaptárak szellőztetése mellett s azon kaptárt declarálták „*jónak*“, melynek a könnyű szellőzésre való berendezhetősége lehetővé teszi az állandó szellőzést. Ne vegyék a t. német collégák rosz néven, ha bátorodom fölemlíteni, hogy a kaptárbeli nedvesség felhalmozódása természeti törvényen nyugszik, mely ellen hiába is küzd a kaptárgyártók tábora. Szerintem nem is az a kérdés, hogy télnak idején a kaptárból a nedvességet teljesen eltávolítsuk, hanem, hogy annak tulságos fölhalmozódását megakadályozzuk. A tárgy igen fontos s megérdemli, hogy mi is vele foglalkozzunk.

Fennebb említettem, hogy a kaptárbeli nedvesség fölhalmozódása természeti törvényen alapul; fokoztatik pedig: rosz kaptár, helytelen betelelés és végre a röplyuk kicsinysége által.

Szabályosan készített, jó melegtartó (dupla falu) kaptárban, helyes betelelés mellett s ha télen át a röplyuk legalább 2 cm. nyitva áll, a nedvesség tulságos fölhalmozódását nem tapasztaltam. Igen is fölhalmozódik tulságosan a nedvesség, megpenészednek a lépek rosz betelelés mellett s a röplyuknak — miként az sok helyen szokás — elzárása, végre a kaptárak nedves helyen, pl. pinczében való tartásánál. A téli fészek ne legyen tulságos nagy, üres, himport tartalmazó lépek ne kerüljenek felül és hátul közel az ablakhoz. A betelelésnél egyik főgondom, hogy az ablakok szélei kívül-belül ragasztassanak be propoliszszal, ezt elérendő, a betelelésnél méhekkal ellepelt kereteket helyezek az ablakok mögé, midőn a méhek az ablakok alatti tisztító nyíláson áthuzódnak; a kereteket kiszedve, száraz mohával tömöm ki az ablakok mögötti üres tért, hogy a hideg levegő utja teljesen elzárassék; az ajtók széleire ott, hol a kaptár falaival érintkeznek, posztó csikokat szegezek. Legyen már most a hideg, a milyen neki tetszik — pedig nálunk ugyancsak kijut belőle — csak a röplyuk megfelelően nyitva legyen, a nedvesség tulságos fölhalmozódása által okozott bajoktól méheim mentve vannak.

Télnek idején — de talán nyáron is - a röplyukon kívül soha nincs szükségem más szelelő nyílásra.

Német méhésztársaink azon állítása, hogy a kaptárak befestése vagy bemázolása a szellőztetésre hátrányos, nagyon is tulzott. Nincs annak — különösen dupla falu kaptárnál — semmi jelentősége, t. i. a kaptár deszkájának likacsain való szellőzésnek. Igen is, a befestés emeli a kaptár csinosságát és tartósságát s már ezért sem nélkülözhető.

A méhek olyan kaptárban, melyen télnék idején a röplyukon kívül bármily kis nyílás található, ha beszélni tudnának, okvetlen fölajdulnának: »ments meg uram barátainktól«.

Danis János.

A sejtkezfal legegyszerűbb előállításmódja.

Több méhésztárs intézett már kérdést hozzám, hogy miként lehetne a sejtkezfalat lehető legegyszerűbben és legkönnyebben előállítani?

Magam is belátva, hogy mennyire előnyös volna, ha minden

méhész, a kinek az ugynevezett mûméhészethez elegendő intelligenciája van, maga állíthatná elő nagyobb berendezési, vagy beszerzési költség nélkül a szükségletének megfelelő mennyiségű sejt-közfalat, többféle kísérletet tettem, míg arra a tapasztalatra jöttem, hogy hát nem állunk olyan megoldhatlan problema előtt.

Egy modellt kell készíteni, melyről lehetőségig éles mûlép-lenyomatot vehessünk.

Én meglehetősen jó modellt készítettem a következőképen:

Egy keretnagyságu, kifogástalan méretü mûlépet gyenge melegen egy üveglemezre fektettem, úgy, hogy a kiálló bordák sérülést vagy tompulást ne szenvedjenek. Ekkor papirlemezről karimát készítettem, mely épen akkora volt, mint az üveglemezre fektetett mûlép. Ez a karima az üveglemezen nyugodott, úgy, hogy az egyenesre vágott szélek az üveglemezt lehető pontosan földték s mintegy $1\frac{1}{2}$ centiméter magas volt.

Ezután frissen égetett gipszet vettem, a mely gyorsan és jól megkeményedik, (Ilyet lehet kapni minden jóra való nagyobb kereskedőnél, még biztosabban a droguistánál.) ezt annyi vízzel vegyítettem, hogy híg tejföl sűrűségü lett s gyors keverés közben öntöttem hozzá 1 deka dextrin, 2 gr. timsó és 3 deka vízből álló oldatot, hogy a gipsz keményebb legyen. (Ha a gipsz vízzel vegyítve nem volt több egy félliternél, akkor elég a fennebbi dextrin, ellenben a megfelelő arányban több vagy kevesebb kell.) A fennebbi vegyületet egyenletesen beöntöttem a papirlemez karimái közé a sejt-közfalra s egy lágy ecset segélyével a sejtekbe benyomkodva, elgyengtettem.

Néhány perc alatt megkeményedett a gipszöntvény. Ekkor levettem a sejt-közfalat az üveglemezről, úgy, hogy a gipsz rajta maradt s a sejt-közfalnak azt a felét, mely azelőtt az üvegen feküdt, felfelé fordítva, azt is elláttam az előbbihez hasonló papirlemez karimával s úgy, mint előbb tettem, azt is beöntöttem gipsz-szel.

Most már a szépen kiterített sejt-közfal mindkét oldala be volt öntve gipsz-szel.

Egy pár óra alatt a gipsz teljesen megkeményedett. Ekkor a sejt-közfalat borító két gipsz-táblát a két szélén fogva és erősen huzva elválasztottam, mire megkaptam a sejt-közfal hû lenyomatát fordított alakban.

Megjegyeztem, hogy a két gypszlap miként feküdt a sejt-közfalon, még pedig úgy, hogy bármikor, egész biztosan helyezhessem ismét egymásra, a hogy voltak az öntéskor.

Ezután vettem két akkora vaslemezt, a mekkora volt a gypsz. A vaslemezre öntöttem gypszet s a sejt-közfal lenyomatot hátára nyomtam, a mi arravaló, hogy a gypszmodelit nyomásra is alkalmassá tegye.

Ezzel az eljárással előállítottam a sejt-közfal-készítésre alkalmas formákat.

Hogy sejt-közfalat készíthessünk, előbb sima viaszlapot kell előállítani. Ezt pedig nagyon könnyen elő lehet állítani, ha az olvasztott, de nem nagyon forró viaszba tiszta üveglapot mártunk és hirtelen kivesszük.

A viaszlemez a két gypszlap közé helyezzük, miután azt előbb bekentük 1 rész víz, 1 rész méz és 1 rész konyhasóból álló folyadékkal és lehető jó erős nyomást adunk.

En a borsajtó srófját használtam erre a célra és elég jó sikerrel.

A viaszlemez mártásánál szabály, hogy minden 3—4 mártás után az üveget lugos vízben megtisztítjuk s a mártást és sajtolást legalább 20% meleg helyiségben végezzük, mert hideg helyen a viasz az üvegen szétreped.

Ha a tennebbi eljárás szerint készített gypszformát vaslemezből készített tálcákra ragasszuk a már leirt eljárás szerint, Rietsche-gépet nyerünk, melyet úgy lehet használni, mint a Riche-gépet.

A fennebbi eljárás szerint házilag előállított mülép kétségtelesen nem oly tökéletes, mint a hengergépekkel készítették, de azért a célnak megfelelnek, kivált, ha a készítő megfelelő gondot fordít úgy a gép, mint a mülép előállítására.

Ha a Rietsche-rendszer szerint öntjük a mülépet, vastagabb lesz, de mélyebb és élesebb. En rendszeren ilyen lépet használok, mert nem adok el lépes mézet s így a viasz, akármilyen kevés telik egy kilóból, nem vész kárba, mert mikor a lép megbarnult, beolvasztásra kerül, ugyanannyit kapok vissza. A hidegen sajtolt mülép, minthogy közönséges sajtókkal nem tudunk elég nagy nyomást adni, rendszeren nem elég mély s így vén-anyás család sok herelépet épít azokra.

Dr. Ribáry F.

Lisztet a méheknek.

A hosszantartó és meglehetősen zord tél nagyon megviselte a szegény méheket.

Hugó-napkor, mikor a méhész biztos számítással szokott a jövő elé nézni, sok helyt még hó fogja borítani a mezőt, különösen az erdélyi részekben s nem nyujt nektárt a kikeleti hóvirág, hónapos tavaszi sáfrán, som, szilfa, mogyoró sat., melyeken máskor már márcziusban oly vigan lakmároztak méheink.

Legyen gondja tehát a méhésznek, hogy maga pótolja, a mit a természet mostohán elvont tőlük.

A tavaszi lisztetetéssel pótolhatjuk a hiányt. A lisztetetés mindig előnyére van a méhcsaládnak, még ha bőségesen is elláttuk mézzel a teleléskor; nagyon kívánatos tehát most, midőn a téli himporkészlet elfogyott s a természet még nem nyujt semmit, vagy nem elegendőt.

Miként etessük a méheket liszttel?

Erre nézve a »M. Közlöny« olvasói e lapok megelőző évi számaiból elég bő értesülést nyertek és csakugyan e lapokban több leírás volt arról is, hogy minő lisztet adjunk és miként vegyítsük?

Azt tudjuk, hogy a lisztet a méhek a kaptárban nem fogadják el, tehát fölösleges is, hogy a kezdő erre nézve kísérletet tegyen.

A szabadba kell lisztet kitenni. Én mindig üres lép sejtjeibe öntöm, lazán s a keretet a méheshez közel, üres kaptárba teszem, melynek ajtaját nyitva hagyom.

Azért kell üres kaptárba tenni (lehet egy láda is, melyre léczet szögzünk, hogy a keretet arra felakgassuk), hogy eső meg ne áztassa a lisztet, mert akkor hasznavehetetlen lesz.

Mennyi lisztet adjunk?

Annyit, a mennyit naponta elfogyasztanak. Nagyon helytelenül tesz az a méhész, a ki a lisztben takarékoskodik. Még akkor is lássuk el bőven, ha tudjuk, hogy a szomszéd méhei is hordanak el valamit, mert bőven kárpótolva lesz a veszteség. Jó lesz még azt is megjegyezni, hogy mindennap lássuk el friss liszttel, vagyis a maradékot tegyük félre.

Miféle lisztet kell adni?

Sokféle konglomeratumról olvastam már. Ugy a magyar,

mint a német méhészek sokféle vegyítéket ajánlottak; én is megpróbáltam sokkal, míg most a legegyszerűbben s tán a leghelyesebben készítem.

A legfinomabban szitált buzalisztet veszem s megpörköm (szárazon), míg csak egy kissé, de alig láthatólag megpirul s mikor kihült, minden liter lisztbe egy maréknyi paprikát s két annyi czukorport keverek, mind a kettőt lehető finom porrá törve.

Ezt minden méhész kevés költséggel és még kevesebb fáradsággal elkészítheti és biztosíthatom róla méhész társaimat, hogy méhei kitűnően tognak lakmározni a nekik nyújtott csemegén.

Jeney Márton.

A méhesből.

A szokatlanul zord időjárás a méhek körüli teendőinket is megzavarta s a rendesen követni szokott utakról letérni kényszerít. És mivel remélhetjük, hogy a természet nagy visszamaradását gyors, rohamos kitavaszkodással fogja helyreállítani, a méheket is úgy kell kezelnünk, hogy a most már nem sokára (körül-belől május 10-én) bekövetkező mézelés készen találja őket.

Az elhullott méhek kitakarítását e hóban is szorgalmasan folytassuk.

A családok etetését e hónapban fokozott mértékben eszközöljük. (Mert a ki méheinek áprilisi havi kezelését elhibázta, ha egészen nem is, de legnagyobb részben minden bizonynyal lemondhat ez évi nyereségéről.)

A gyenge családokat azért etetjük e hónapban, mert táplálékuk valószínűleg nincs, vagy nagyon kevés van és kívülről sem kapnak még. A fiasítás terjedése pedig nemcsak a nép, hanem a táplálék mennyiségétől is függ. Ebből kifolyólag az erős családokat e hónapban azért etetjük, hogy fiasításukat kellő mértékben gyarapíthassák. Hogy tehát május elején a jó családok kellő mennyiségű hordképes nép felett rendelkezhessenek.

Az anyátlan családok középerősségű jó anyás családokkal egyesítendők.

Ha a tisztulási kiröpülés alkalmával fiasítást nem találunk, vagy ha ugyanazon este a család nyugtalan és a szokásos síró hangokat hallatja, biztosra vehető, hogy a család anyátlan.

A népességükben megapadt családokat szorítsuk össze.

A benn telelt családok nem a naptár szerinti (József vagy Hugó napján) teendők ki, hanem az időjárás szerint, most már jókora késedelemmel; t. i. akkor, a mikor déltájt szép verőfényes idő van és árnyékban a hőmérő 8° R. mutat. Az ily módon kitett családok azonnal megkezdik a tisztulási kiröpülést. Igen tanácsos ezek lakjait meleg takaróval látni el. (Vesszőkasokat szalmazsuppal, kaptárokat szalma, sarju, szénával.) Mert tavasszal még nagyobb melege van szükség a fejlődő fiasításnak, mint télen a telelő méheknek.

Wieder József.

Vegyesek.

— *Kasok és kaptárok gyűjteménye az ezredéves kiállításon.*

Lapunk más helyén ad értesítést a kiállítás rendező bizottság arról, hogy az ezredéves kiállításon be fogja mutatni fényképekben mind ama kasokat és kaptárokat, melyekben hazánkban méhészkedtek a legrégebb időtől fogva maig. A méhészeti csoportban ez a collectio kétségen kívül egyike lesz a legérdekesebb s egyszerű mint legtanulságosabbaknak. A gyűjtemény érdekességét és tanulmányosságát emelni fogja az is, hogy az elrendezésnél tekintettel lesz a rendező bizottság az égalji és kulturális viszonyokra is. Egy ilyen gyűjteményes összeállítás és kiállítás aligha volt valaha alkalmoszerűbb, mint épen az orsz. ezredéves kiállításon. Ez a gyűjtemény maradandó becsü lesz nemcsak a méhészek, hanem mindenki előtt, a kit érdekel közgazdaságunk történelmi fejlődése. A régi kaptárok és eszközök közül már igen sok veszendőbe ment. Nap nap után kevesebb lesz a becses emlékek száma. Ezért nagyon is eljött immár az ideje, hogy azt, a mi még megmenthető, mentjük meg a jövő számára. Természetes, hogy ebben a nagy munkában sok munkás kézre van szükség, sok ügybarát hazafias áldozatkészségét kell igénybe vennünk. Itt is felkérjük tehát méhésztársainkat és minden ügybarátot, hogy lehetőségig támogassák egyesületünket a terv kivitelében. Egyelőre nem kívánunk egyebet, mint, hogy jelentsék be egyesületük elnökségének mind ama régiségeket, melyek birtokában vannak, vagy a melyről tudomást szereznek. A további

szükséges intézkedéseket a kiállítás rendező bizottság fogja meg-
tenni.

— **T. tagtársaink szives figyelmébe!** Gyorsabb elintézés céljából felkérjük t. tagtársainkat, hogy a szerkesztés és hirdetésre vonatkozó közleményeket a szerkesztőségbe (Kolozsvár, bástya-utcza 9. sz.), Sötér Kálmán „*A méh és világa*“ című műve tárgyában Turcsányi Gyula (lakik: Kolozsvár, belmagyar-utcza 2. sz.), tagdíjbefizetések és tagdíjak iránti kérdezősködések Biró Gyula egyleti pénztárnok (lakik: Kolozsvárt, Trencsintér 13. sz.), minden itt fel nem sorolt más méhészeti ügyben pedig Wieder József egyleti főtitkárhoz (lakik: Kolozsvárt, hosszu-utcza 22. sz.) méltóztassanak fordulni.

— **Kaptár megrendelés.** Ertesítjük az érdekelteket, hogy a helyi f. iparüzlet az idén nagymennyiségű Bodorkaptárt állított elő úgy, hogy valószínűleg az idén is eleget tehet a megrendeléseknek. Kivánatos azonban, hogy a kinek kaptárra van szüksége, rendelését tegye meg mielőbb, mert az iparüzlet a gyártást a megrendelés arányához szabja s ápril vagy májusban érkező, esetleges nagyobb megrendeléseknek, az idő rövidege miatt, nem tehetne eleget. Egyletünk főtitkára Wieder József ur volt szives, hogy elvállalta az egyleti tagok részére a kaptár-megrendelés közvetítését.

— **Az erdélyrészi méhészegylet irodalmi alapja** javára adakoztak: Gebhardt Dóme 5 frt, Biró Gyula 2 frt, Horacsik János 2 frt, Jäger Pál 1 frt 15 kr. Névtelen: 80 kr.

— **Ungmege közigazgatási előadója** a f. évi február havi közigazgatási bizottsági ülésén a megye közigazgatási állapotait ösmer-
tetve, nem méltányolta megfelelően a vármegyében ujabban indult és mindenesetre kiváló figyelmet érdemlő méhészeti mozgalmakat; mire a »Csap és Vidéke méhészköre« érdemes elnöke Bacskai Sámuel az »Ung« idej 10-ik számában, igen helyesen, felhívja a közigazgatási előadó figyelmét, hogy sokkal több történt a vármegyében a méhészet érdekében, mint a mennyit az előadó megemlítésre méltónak talált. Erre a közigazgatási előadó azt a feleletet adja, hogy ő meg van győződve a Csap alakult méhészkör jövőbeli sikerei felől, »de a multra nézve nekem nem lehetett eredmények helyett egy »czimmel« (sic!), sok jóakarattal s még több reménységgel beszámolnom.« Mi pedig meg vagyunk győződve arról, hogy a közigazgatási előadó ur a méhészet mivolta tekinte-

tében nem épen kis mérvű fallacziában szenved, ha azt hiszi, hogy csak akkor kell méltányolni egy méhészegylet önzetlen, odaadó munkásságát, mikor minden földmives adóját a méz árából fizeti ki s abból vásárol kenyeret; ha azt hiszi, hogy az még semmi, ha egy egyesület rövid öt hó lefolyása alatt négy vármegyében, közel 70 községben szerzett híveket az eszmének; híveket toborzott a nemes ügynök az intelligentia körében s terjeszti az eszmét a föld népe között; mintaméhes felállításával megkönnyebbíti a gyakorlati ismeretek elsajátítását a tanulni vágyók előtt; lankadatlanul, kitarással, fáradtságot nem kimélve, terjeszti az igét, belátva azt, hogy a méhészet nemcsak nemes foglalkozás, hanem majdnem befektetés nélkül biztos jövedelmet ad, a mire bizony nagyon is szüksége van a mi népünknek! Mi pedig azt hisszük, hogy a közigazgatási előadónak a méhészet ügyében a szóval való eme érthetetlen gazdálkodása, a méhészet ottani derék barátait nem fogja lehangolni.

— *Méhészeti előadások.* A méhészeti vándortanító urak folyó év április havában az alább megnevezett napokon és helyeken tartják előadásait. I. ker. Tóth János, székhelye Jászberény. 4—5-én Kun-Szt.-Mártonon, 6-án Mindszenten, 8-án Hódmező-Vásárhelyen, 10-én Páhin, 11-én Budapesten az állami tanítóképezdénél, 18—19-én Karácsondon, 20-án Egerben a róm. kath. tanítóképezdénél. II. ker. Abaffy József, székhelye Szegszárd. 16-án Hidja-Pusztán, 17-én Pusztá-Katalinon, 18—19-én Pusztá-Gyapán, 20-án Német-Kéren, 23—24-én a győri és 26—27-én a soproni tanítóképezdénél. III. ker. Valló János, székhelye Léva. 18—19-én Aranyos-Maróthon, 21—23-án Deménden, 25-én Bényen, 27-én Bátorkeszin, 29-én Kurtakeszin. IV. ker. Rózsa János, székhelye Miskolcz. 18-án Tarnóczon, 19-én Tihán, 20-án Solymoson, 21-én Palóczon, 22-én Deregyőn, 23-án Aharán, 24-én Bodzás-Ujlakon, 27-én Sárospatakon, 28-án Tolcsván, 29-én Tályán, 30-án Tarczalon. V. ker. vándortanítója beteg. Helyettesítői: Tóth János I-ső és Rózsa János IV-ik kerületi vándortanítók. Előadnak: I. Tóth János 23-án Egyeken, 24-én Debreczenben az állami földmives iskolánál, 25-én Debreczenben az ev. ref. tanítóképezdénél, 26-án Hajdu-Nánáson, 27-én Hajdu-Böszörményen. II. Rózsa János 2-án Nyiregyházán, 3-án Kemencsen, 4-én Beszterczén, 5-én Kis-Várdán, 6-án Fényes-Litkén, 7-én Puszéron. VI. ker. Abend András, székhelye Nagy-Enyed. 17-én Fu-

gadon, 18-án Maros-Szt.-Benedeken, 20-án Balázsfalván, 21-én Vizaknán, 23-án Nagy-Szebenben, 24-én Orláton, 26-án Szerdahelyen, 27-én Szászsebesen, 28-án Alvinczen. Buziáson, 1895 márczius hó 26-án. *Kovács Antal*, méhészeti felügyelő.

— **Méhészeti kalauz.** Irta *Albu (Zágoni) József*. Utmutatás a kezdő méhészek számára. Ajánljuk a kezdők figyelmébe. Egyletünk eme kiadványát tetemesen leszállított áron adja; 25 kr. beküldése mellett portómentesen megküldi. Megrendelés *Wieder József* egyeleti főtítkárhoz intézendő Kolozsvárra.

— **A mézváram emelése.** A magyar méhészeknek nem szolgál öröme, hogy Németország a mézváramot emelni szándékozik. Erre nézve törvényjavaslatot terjesztett a birodalmi gyűlés elé, mely szerint a lépesméz vámjá 20 márka lett 100 kilogramm után, a másféle mézre pedig, nem véve ki a műmézet sem, 36 márka. Eddig, kivétel nélkül mindenféle mézért, 100 kiló után 20 márkát kellett fizetni. A vámemelés hátrányait leginkább a magyar méhészek fogják megérezni, mert Magyarországról legtöbb mézet szállítanak Németországba, ezért fölötte kívánatos volna, ha kormányunk befolyását lehetőleg érvényesítené a végből, hogy Németország eddigi vámtarifáját a mézre vonatkozólag hagyja változatlan.

— **Sötér Kálmán „Méh és Világa“ című munkája nyomda alatt van.** Lapunk zárta után vettük jeles tudósunk nagybecsi küldeményét, a »Méh és Világa« kéziratát, s így csak lapunk e helyén tudathatjuk méhésztársainkkal ez örömhirt. Az *Ajtai K. Albert* nyomdája nagy erélylyel fogott a munkához s így a jövő hóban már bizonynyal szétküldhetjük az első kötetet.

— **A nyugtázásokat** a tagdíjakról és egyéb befizetésekről lapunk jövő számában hozzuk.

Napilap ingyen. Alig hihető annak lehetősége, pedig mégis tény. A ki ingyen akar napilapot, még pedig kitűnően szerkesztett napilapot olvasni, ezt könnyen elérheti, ha a »Magyar Ujság« politikai és közgazdasági napilapot (kiadóhivatal: Budapest, Gránátos-utca 1.) járattja.

Ez a lap ugyanis *ingyen* ad minden előfizetőnek mindannyiszor annyi kötet kitűnő regényt, a hány hóra az előfizetést bekül-

dötte; *ingyen* küldi meg minden előfizetőnek a »Budapesti Látogatók Lapja« című díszesen illusztrált folyóiratot és végre minden fél- és egész éves előfizetőit részesíti sorsjegy-nyereményeiben, melyek évenként 14 millió koronát képviselnek.

Ezen kedvezmények értéke jóval nagyobb lévén az előfizetési díjnál, mely egy évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt és egy óra 1 frt, *az előfizetők a Magyar Ujságot valóban teljesen ingyen kapják.*

A szerkesztő postája.

G. A. úr Pecze-Szt-Márton. 20 kaptárt kettős fallal b. czimére már elküldöttük. Sötér művére a nyugtázásokat csak méltóztassék figyelemmel kíséreni, b. nevét is megfogja találni. Addig a postai vevényt nyugta gyanánt sziveskedjék megőrizni. — **Sch. M.** úr Kr.-Bétek 11 drb. kaptárt megrendeltük. A Hannemann-féle rácsért pedig sziveskedjék Kiss Ernő helybeli vaskereskedőhöz fordulni. A megrendelés szólhat 1 □ $\frac{1}{2}$ □ méterre. — **H. A.** úr Kis-Gejócz. 16 drb. kaptárt megrendeltük. — **B. L.** úr N.-Szokond. 3 kaptárt megrendeltük. Sötér művére még fogadunk el előfizetéseket. — **K. I.** Ráczekeve. 10 drb. kaptárt megrendeltük. — **K. I.** úr Szürte. 5 drb. kaptárt megrendeltük. — **S. I.** úr Verespatakon. 25 drb. kaptárt és 1 anyanevelőt megrendeltük. Kivánságához képest a többit levélben. — **Sz. F. és fia** Veszprém. Kiadóhivatalunk értesítést vár az iránt, hogy hányszor hirdessük? — **Pályamű.** Az egyesületi pályázatra három dolgozat érkezett be, s az első jutalmat az »Anyanevelés előnyei és módjai« című értekezés szerzője, **Csiki János** (korondi) nyerte el. — **B. L.** úr Naszvad. Kivánságát készséggel teljesítettük. Egy példány alapszabályt is küldtünk. — **D. D.** úrnak O.-Kocsárd. Titkári hivatalunk a föltett kérdésre tüzetesen fog válaszolni. — **M. L.** úr Ságod. A nyeremény kaptárt főtitkárunk elküldötte. — **H. I.** úr Szeged. Kérjük a lakás megjelölését és hogy mennyi Hannemann rácsra van szükség? — **H. H.** úr Paki. »*A tehénről*« cím alatt az »Erd. Gazd. Egyesület« nem adott ki munkát. — **P. J.** ur Rettég. A lap menni fog. — **Sz. M.** ur Előszállítás. Miről küldjünk árjegyzéket?